

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 4, 4. marts 2021

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Bekæmpelse af kamille i vinterraps
- Nedvisning med glyfosat inden forårsetablering
- Gødningsstrategi i foråret
- Såning af vårsæd
- Etablering af hestebønner
- **REGLER OG TILSKUD**
- Der arbejdes med nye alternativer til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

I denne uge kan du bl.a. læse om gødningsstrategi i vintersæd, såning af vårsæd og kamillebekæmpelse i vinterraps. Alt i alt tegn på, at foråret nærmer sig, men husk på, at vi kigger frem mod en periode med risiko for nattefrost i en stor del af SAGROs område. Det er derfor vigtigt at læse nyhedsbrevet med øje for situationen i vejret og området, hvor du er.

Bekæmpelse af kamille i vinterraps

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

I de marker, hvor der er anvendt Belkar i efteråret, er der ikke behov for bekæmpelse af kamiller om foråret i veletablerede afgrøder. I svage afgrøder eller åbne pletter kan der være behov for kamillebekæmpelse, en randbehandling er dog ofte nok.

Kamille-midlerne kræver temperatur på mindst 8-12°C, og at rapsplanterne ikke er stressede. Med udsigten til frost i den kommende uge er det derfor ikke nu. Samtidig skal sprøjtningen udføres senest i stadie 50 eller 55, afhængig af midlet, (se tabel 1) for både at opnå effekt på kamille og undgå at skade rapsen. Nogle steder er vinterrapsen så langt i væksten, at stadie 50 allerede er nået, hvilket understreger vigtigheden af at være klar, når temperaturen igen bliver høj nok. Vi må dog også indse at realiteten kan blive at mange marker når både stadie 50 og 55 inden temperaturforholdene muliggør Galera, Korvetto og Matrigon-behandling.

Som tommelfingerregel vil bekæmpelse i en normalt udviklet afgrøde være aktuel ved mere end 1 kamilleplante pr. m². Der er flere muligheder for kemisk bekæmpelse. Udover Matrigon og Galera kom midlet Korvetto sidste år. Cliophar 600 SL er et parallelprodukt til Matrigon 72SG - dog med en anden koncentration af aktivstof. Se løsningsforslag i tabel 1. For at opnå god bekæmpelse af kamiller uden at skade afgrøden, er det vigtigt at tage højde for behandlingsfrister og temperaturkrav som fremgår af bemærkningsfeltet i tabellen.

Galera og Korvetto må senest anvendes i st. 50, hvilket vil sige inden knopperne bliver synlige set oven fra. Hvis midlerne sprøjtes direkte på knopperne, kan rapsen lide alvorlig skade. Vinterrapsen er allerede langt i udviklingen, så det er vigtigt at få undersøgt hvilke stadie rapsen er på, i dine marker.

Tabel 1 Løsningsforslag til bekæmpelse af kamiller i vinterraps (kilde: Seges). For beskrivelse af stadie 50 og 55, se billede 1 og 2

Ukrudtsarter	Løsning	Vejl. pris	Bemærkninger
Burresnerre, kamille, kornblomst	0,15-0,3 Galera + 0,3 PG 26N	186-357	Senest st. 50, dvs. inden knopperne bliver synlige set ovenfra. Afgrøden må ikke være stresset. Temp. over 8 °C. Laveste dosis i veletableret afgrøde og små kamiller.
Burresnerre, kamille, kornblomst, storkenæb, tvetand	0,5-0,65 Korvetto	240-312	Senest st. 50, dvs. inden knopperne bliver synlige set ovenfra. Temp. over 10 °C. Laveste dosis mod valmue og tvetand samt i en veletableret afgrøde. Undgå at sprøjte en stresset afgrøde.
Kamiller	0,11 Matrigon 72 SG + 0,5 Renol	223	Tidligst muligt, og senest st. 55, hvor knopperne på hovedskuddet er synlige, men lukkede og uden synlige gule kronblade. Der skal være god vækst og gerne temp. over 12 °C.
Kamiller	0,13 Cliophar 600 SL + 0,5 Renol	242	Tidligst muligt, og senest st. 55, hvor knopperne på hovedskuddet er synlige, men lukkede og uden synlige gule kronblade. Der skal være god vækst og gerne temp. over 12 °C.

Billede 1 Stadie 50 for vinterraps er, når knopperne endnu ikke er synlige. Dette billede kan knopperne se i midten, hvilket betyder at rapsen er i stadie 51 og der er derfor for sent for både Galera og Corvetto. (Foto: Jens Peder Pedersen, SAGRO)

Pas på forurening af honning

Risikoen for at forurene honning med clopyralid bliver mindre ved at gøre tiden mellem sprøjtning med clopyralid-midler og blomstring af rapsen længst mulig. Da Galera og Korvetto anvendes tidligere end Matrigon, er der mindre risiko for at rester af clopyralid fra disse midler ender i honning.

Det er meget vigtigt, at der ikke anvendes Matrigon i raps efter stadie 55. Når de første gule kornblade ses i marken, er behandlingstidspunktet passeret. Se eksempel på vinterraps i st. 55 på billede 3.

Billede 2 Vinterraps i st. 55, det er sidste chance for at behandle med Matrigon. Stadie 55 er når knopperne på hovedskuddet er synlige, men lukkede og uden synlige gule kronblade (Foto: SAGRO).

Bekæmpelse af græs og spildkorn

Hvis spildkorn og/eller græsser ikke er bekæmpet i efteråret eller vinter, kan det være nødvendigt at bekæmpe dette med Agil eller Focus Ultra. For begge midler gælder, at såfremt midlet er anvendt i efteråret, kan samme middel ikke anvendes i foråret, da samme areal kun må behandles hvert 3. år. Er Agil anvendt efterår, må Focus Ultra anvendes forår og omvendt.

Agil og Focus Ultra bekæmper de fleste græsser, men der er ikke mulighed for at bekæmpe enårig rapgræs om foråret. Græsser som vindaks, agerrævehale og rajgræs bekæmpes med 0,7-1,2 l/ha Agil eller 1,2-2,0 l/ha Focus Ultra. De lave doser bekæmper vindaks og agerrævehale. Bekæmpelse af rajgræs kræver høje doser. Gode vækst- og temperaturforhold med 10-15 °C er optimalt for virkning af de to midler.

Nedvisning med glyfosat inden forårsetablering

Af planterådgiver Niels Holmgaard

For at opnå tilstrækkelig effekt af nedvisningen med glyfosat er det vigtigt at vente med nedvisningen, til der er ordentligt vækst i de planter, der skal rammes. Det gælder både i pløjefri-dyrkning, men også i øvrige systemer, fx hvis efterafgrøderne skal nedvisnes. Det betyder, at nedvisningen skal afvente, at vejret minder om forår. En sikker indikator er at grave nogle planter op, og se om der er begyndt at danne små nye hvide rødder, da det viser, at planten er vågnet efter vinteren. Erfaringen siger, at ved dårlig effekt af glyfosat, så er det oftest manglende vækst på behandlingstidspunktet og ikke for lav dosis, der er forklaringen.

Efter den frostperiode vi lige har været igennem, kan vi godt regne med, at efterafgrøder som olieræddike og gul sennep er slået ned af frosten. Derfor skal fokus og dosis af glyfosat indstilles efter, hvad der så er tilbage i marken. Er der kun lidt enårig rapgræs tilbage, kan man nøjes med en moderat dosis på ca. 400 g glyfosat/ha. Ved korn og græsefterafgrøder skal dosis op på 600-800 g glyfosat/ha. Men er der til gengæld stort 2 kimbladet ukrudt, som f.eks. store storkenæb og hejrenæb skal dosis helt op på 1.200 g glyfosat/ha. Glyfosat-midler bør tilsættes 2,0 l ammoniumsulfat + 0,1-0,2 l spredklæbemiddel pr. ha for at sikre effekten under mindre gunstige forhold og for at modvirke effekten af eventuelt hårdt vand. Husk at ammoniumsulfat skal i sprøjten FØR glyfosat tilsættes.

Da vi desværre ser at græsukrudtet væselhale optræder flere og flere steder, er det vigtigt at få kontrolleret sine arealer inden nedvisningen startes her til foråret. Væselhale er en lille spinkel græsplante her tidlig forår, og kan minde meget om enårig rapgræs på afstand. Men væselhale vågner først lidt senere efter vinteren, så her skal behandlingen afvente vækst i væselhalen og så skal den rammes med 1.200 g glyfosat/ha for at få ordentlig effekt.

Er du i tvivl om ukrudtsfloraen i din mark, så kontakt din planterådgiver snarest, så I sammen kan få lavet en god plan for opstart af vækstsæsonen.

Gødningsstrategi i foråret

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Vintersæd bør gødes 2-3 gange i foråret. Kornet har brug for gødning fra det tidlige forår. Samtidig er det væsentligt, at afgrøden har en jævn, ikke for kraftig vækst for at mindske risikoen for lejesæd. Vinterbyg skal have gødning ved vækststart. Rug, hvede og tritcale skal senest have det første gødning et par uger efter vækststart. Hvis afgrøden er tynd, er det væsentligt at tildele en betydelig mængde kvælstof tidligt for at fremme buskningen.

Bemærk at der kun må tildeles handelsgødning eller husdyrgødning på frossen jord, hvis jorden tør op til 15 cm's dybe i løbet af dagen.

Når gødskningsstrategien fastlægges, bør der stiles efter at holde afgrøderne velforsynede med gødning, og at en eventuel gylleudbringning skal ske under gode forhold. Netop nu hvor overjorden er ret tør og hvor der er udsigt til nattefrost, bør der kun køres gylle ud hvis det er nødvendigt for kapaciteten og overvej kun at køre med halv dosis, da der ellers er risiko for svidninger.

Hvis du anvender handelsgødning ved første gødskning, anbefaler vi at tildele 50-80 kg N/ha. Anden gødskning foretages i april. Hvis du vælger at bruge hele kvælstofnormen og ønsker et højt proteinindhold, kan du med fordel tildele gødningen af tre omgange, hvor de sidste 40 kg N/ha tildeles primo maj. Ved præcisionsjordbrug gemmes ligeledes 30-40kgN/ha som omfordeles med gradueret tilførsel omkring skridning. Rug må ikke gødes for kraftigt i starten, da der er stor risiko for lejesæd i rug, samtidig øges risikoen for grøns kud og melldrøjer. Risikoen for grøns kud og melldrøjer øges endvidere, hvis rugens sidste tildeling er senere end stadie 37.

Såning af vårsæd

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Det gælder for både vårbyg, havre og vårhvede, at de bør sås, når jorden er tjenlig til det. Der er allerede sået noget vårsæd på den allermest skarpe sandjord, men de allerfleste steder er jorden stadig for vandlidende og kold til at markerne er farbare og umuligt at opnå et godt såbed. Når det bliver muligt hos dig, skal du være opmærksom på, at tidlig såning kræver veldrænet jord, da voldsomme nedbørsmængder efter såning kan få vårsæden til at rådne. En anden risiko ved tidlig såning er, at kvælstoffet kan udvaskes ved store nedbørsmængder.

Etablering

Vårsæd skal sås i en ensartet sådybde på 3-4 cm, og jorden skal pakkes tilstrækkeligt til, at fugten kan nå op til frøene. Desuden er der mindre tendens til manganmangel i en fastpakket jord.

Udsædsmængden beregnes ud fra tusindkornsvægt og ønsket plantetal. Se anbefalede plantetal i tabellen nedenfor. Ved sen såning vælges det højeste plantetal.

Sås der allerede nu, kan plantetallet nedsættes lidt, da vårbyg vil buske sig mere når det sås tidligt. Brug SAGROs app til at beregne udsædsmængde der passer til såtidspunktet.

Tabel 3 Anbefalet plantetal i vårsæd.

Afgrøde	Anbefalet plantetal (pl. pr. m ²)
Havre	300
Vårbyg	250-300
Vårhvede	350-400

Formel til udregning af udsædsmængde:

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket antal planter pr. m}^2 \times \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

Gødskningsstrategi

Vårsæd, og især vårbyg, betaler for at have gødningen tilgængelig fra start. Det skyldes at vækstsæsonen er kort og intensiv. Vi anbefaler så vidt muligt at placere handelsgødning ved såning, og alternativt iblande handelsgødning i såsæden eller bredspredte handelsgødning lige før eller efter såning. Dette gælder også, selvom der er nedfældet gylle inden såning.

Vi har set gode resultater af at bruge en forsurende startgødning. NS 21-24 er en god og prisbillig startgødning, sørg dog for at få den i god kvalitet, da vi har set eksempler på modsatte. NS 26-14 og NP 18-20-0 DAP er også gode, forsurende gødninger.

Valg af sort

Er udsæden ikke allerede indkøbt, så kan du læse om vårsædssorterne i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 30, 2020**.

Etablering af hestebønner

Af planterådgiver Eva Tine Engelbreth

Når vejret tillader det næste gang, er det tid til at så hestebønner. Hestebønner skal sås fra starten af marts, jo tidligere des bedre. Husk, hvor der sås hestebønner, skal der kunne vandes på den lette jord. Hestebønner vokser dårligt, hvor der er lavt reaktionstal, så marken skal være kalket godt op.

Så hestebønner med en ensartet dybde på 8-9 cm. Jo dybere de sås, des længere tid er de også om at komme op. Dette giver tid til en mere effektiv ukrudtsbekæmpelse. Det er også vigtigt at få dem sået ensartet horisontalt, dvs. der skal være lige langt mellem bønnerne og ikke for mange huller, såkaldte springere, hvor ukrudtet rigtigt kan få magt.

Billede 3 Hestebønne i blomst (foto: Eva Tine Engelbreth, SAGRO).

Såmaskinen kan få skyld for springere, ofte er det et spørgsmål om indstilling, især af de luftassisterede såmaskiner. Dog ser vi indimellem at størrelsen på hestebønnerne varierer rigtig meget, hvilket også kan give en uensartet såning.

Plantetallet skal være omkring de 40-45 planter pr. m², som svarer til ca. 250-275 kg hestebønner pr. ha. Tjek 1000 kornsvægten, da den varierer en del på hestebønner. Vores enkeltforsøg på udsædsmængde med hhv. 15-25-35-45-55 planter pr m² fra 2020 på vandet sandjord, viste det bedste økonomiske udbytte ved 45 planter pr. m², se figur 1.

Figur 1 Forsøg på vandet sandjord 2020. Hestebønner sået med plantetal fra 15-55 pr m², søjlerne viser nettoudbyttet, når udsædsomkostningerne er fratrasket. 45 planter pr m² gav det bedste nettoudbytte efter omkostning til udsæden er trukket fra. Salgsprisen er sat til 150kr pr hkg, og udsædsprisen til 3,85kr/kg.

Der kan med fordel tilføres 350 kg PK-gødning ved såning. Er der meget høje fosfortal i marken kan der nøjes med en ren kaliumgødning.

Husk, hvis Centium eller Novitron bruges som ukrudtsbekæmpelse, så er det indenfor 1-3 dage efter såning, det skal anvendes. Alternativt kan 1 l Fenix + 1 l glyphosat 360 pr. ha før fremspiring benyttes.

REGLER OG TILSKUD

Der arbejdes med nye alternativer til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Landbrugsstyrelsen har været i nyhederne med muligheden for at benytte efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter til opfyldelse af pligtige- og husdyrefterafgrøder. Reglerne beskrives i plantedækkebekendtgørelsen, som dog endnu ikke er kommet i høring. Det betyder at selvom perspektiverne er interessante og formentligt vil give spændende nye muligheder, så er det endnu uvist præcist hvordan reglerne vil blive. Vi forventer ikke at afklaringen kommer inden der skal sås vårsæd med efterafgrødeudlæg, og vil derfor mane til besindighed og anbefale at den efterafgrøde plan du har lavet med din planterådgiver følges.

Ifølge Landbrugsstyrelsen forventes det at reglerne vil sætte disse betingelser for at bruge kvælstoffikserende arter:

Du kan anvende kvælstoffikserende arter til at opfylde dit krav om efterafgrøder, hvis de indgår i blanding med ikke-fikserende efterafgrøder. Derudover gælder følgende betingelser:

- Du skal anvende færdigblandinger med et dokumenteret indhold, der højst må indeholde 25 pct. kvælstoffikserende arter (beregnet ud fra frøantal), mens de øvrige arter skal være godkendte arter af efterafgrøder.
- Du må kun bruge de specifikke vinterfaste kvælstoffikserende arter, som fremgår af plantedækkebekendtgørelsen.
- Du skal kunne dokumentere, at kravene til en sådan færdigblanding er overholdt i forbindelse med en eventuel kontrol af efterafgrøder på din virksomhed.
- Du må tidligst destruere efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter 1. februar i det efterfølgende kalenderår.
- Der trækkes en eftervirkning på 50 kg N/ha på de indberetter arealer med efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter.

Der arbejdes ligeledes med mulighed for at bruge præcisionslandbrug til opfyldelse af efterafgrødekravet i 2021/2022. Så snart reglerne er blevet vedtaget, vil vi igen se på de muligheder og potentialer de giver.